

Discussienota commissie

Commissie Ruimte

29 juni 2021

Afdeling en opsteller

ROW/N. Haverkamp 0578-699494 n.haverkamp@heerde.nl

Portefeuille

S.J.L. Nienhuis

Programma

Ruimtelijke ontwikkeling

Agendapunt

23.

Onderwerp

Concept omgevingsvisie

De commissie geeft advies over:

de voorliggende vijf principes, zes kernkwaliteiten en negen opgaven van de omgevingsvisie.

Inleiding

De gemeente Heerde bereidt zich voor op de Omgevingswet, die op 1 juli 2022 in werking treedt. Deze Omgevingswet bundelt de wetgeving en regels voor het beheer en de ontwikkeling van de (fysieke) leefomgeving. De Omgevingswet bevat een aantal instrumenten waarmee overheden de doelen van de wet in de praktijk kunnen brengen. Deze instrumenten worden de 'kerninstrumenten' genoemd. Eén van de (verplichte) instrumenten voor gemeenten, die voortvloeit uit de aankomende Omgevingswet, is de omgevingsvisie.

In de omgevingsvisie zetten we - samen met onze partners en inwoners - de koers uit op weg naar 2040 voor onze (fysieke) leefomgeving. De omgevingsvisie vervangt na vaststelling onze huidige structuurvisie Heerde 2025. Net als onze huidige structuurvisie geeft de omgevingsvisie richting aan onze (fysieke) leefomgeving en helpt het ons om ruimtelijke keuzes te maken. Er komen namelijk allerlei maatschappelijke trends en ontwikkelingen op onze gemeente af die vragen om antwoorden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan grote opgaven als de woonopgave, de milieu- en klimaatproblematiek, de energietransitie en de landbouwtransitie. Het gaat ook om lokale aandachtspunten als het aantrekkelijk houden van de (centra van de) dorpen en het beheren van onze openbare ruimte. Kortom, het is belangrijk om voorbereid te zijn op de toekomst.

Het jaar 2020 heeft in het teken gestaan van participatie. Vanuit de participatiestrategie "de omgevingsvisie ontwikkelen we met partners en inwoners denken mee" is op verschillende momenten en op verschillende manieren gesproken met partners en inwoners over de leefomgeving van Heerde. De bijdragen van zowel partners als inwoners, het analyseren van actueel bestaand beleid (o.a. De toekomstvisie - Natuurlijk Heerde!), trends en ontwikkelingen en de vele gesprekken met ambtelijke beleidsmedewerkers (vanuit het fysiek en sociaal domein) hebben geresulteerd in een concept omgevingsvisie (zie hiervoor de bijlagen). Adviesbureau KuiperCompagnons uit Rotterdam heeft ondersteunt bij de totstandkoming van de concept omgevingsvisie. Aan u wordt gevraagd advies uit te brengen over de concept omgevingsvisie.

Wat is de concept omgevingsvisie?

De concept omgevingsvisie bestaat uit vijf principes, zes kernkwaliteiten en negen opgaven. Zie hiervoor de bijlagen. Samen vormen deze onderdelen de kern van onze omgevingsvisie. Ze vormen de koers en zijn ook bepalend voor de uitwerking van de overige (nog uit te werken) onderdelen van de omgevingsvisie. Maar wat zijn principes, kernkwaliteiten en opgaven en hoe grijpen ze op elkaar in? Dit vraagt om een korte toelichting. De strategie is als volgt: vanuit onze principes (vertrekpunten) en kernkwaliteiten (sterke kanten) werken we aan de toekomst (onze opgaven) van Heerde.

Onze vijf principes

Onze vijf principes laten zien wat we belangrijke vertrekpunten vinden voor onze leefomgeving. Ze staan niet van los van elkaar, maar vormen juist een geheel. Samen geven ze richting aan de ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van de leefomgeving van Heerde tot 2040. Oftewel, ze helpen ons om ruimtelijke keuzes te maken, die ons niet alleen voor nu helpen maar ook houdbaar zijn voor de toekomst. In harmonie met het Cittaslow gedachtegoed. De principes zijn niet alleen voor ons belangrijke vertrekpunten. We verwachten namelijk ook van een ieder, die in onze gemeente woont, werkt, recreëert, onderneemt of ontwikkelt dat deze principes worden gerespecteerd.

Onze zes kernkwaliteiten

Onze kernkwaliteiten zijn onze sterke kanten. Deze sterke kanten maken Heerde aantrekkelijk en worden belangrijk gevonden door onze inwoners, ondernemers, partners en bezoekers. Ze vormen onze identiteit en ons DNA. Het is belangrijk onze sterke kanten goed te beschrijven, want alleen dan kunnen deze sterke kanten worden behouden of verder worden ontwikkeld. Zo blijft Heerde ook in toekomst een gemeente waar het prettig wonen, leven en werken is.

Werken vanuit onze sterke kanten doen we overigens al veel langer. In 2012 zijn we hier namelijk mee gestart door een in onze huidige structuurvisie uitnodigingsplanologie te introduceren. Bij uitnodigingsplanologie dient voor onze gemeente de kwaliteit voorop te staan.

Onze negen opgaven

Een goede en aantrekkelijke leefomgeving is niet vanzelfsprekend, want ontwikkelingen in onze gemeente staan niet stil. Dat komt omdat er trends en ontwikkelingen op onze gemeente afkomen die van invloed zijn. Denk bijvoorbeeld aan de vergrijzing, het oplopende woningtekort en de transitie naar een duurzame energie. De ontwikkelingen die het meeste invloed hebben op onze gemeente en vragen om antwoorden (sturen op hoofdlijnen) noemen we opgaven. Samen met onze inwoners, ondernemers en partners moeten deze opgaven worden opgepakt om de leefbaarheid en de aantrekkelijkheid van de gemeente voor de toekomst te borgen. Dit doen we met respect voor onze principes en kernkwaliteiten.

Bevoegdheid / Juridisch kader

De regeling over omgevingsvisies staat in afdeling 3.1 van de Omgevingswet. Een omgevingsvisie moet in ieder geval bevatten:

1. een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving;
2. de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied; en
3. de hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid.

De omgevingsvisie is zelfbindend voor de bestuurslaag (gemeenteraad in ons geval) die het heeft opgesteld. De omgevingsvisies van het Rijk en de provincies werken dus niet rechtstreeks door in de omgevingsvisie van de gemeente. De gemeenteraad dient uiteraard wel rekening te houden met

omgevingsvisies van andere bestuursorganen. De Omgevingswet en bijbehorende memorie van toelichting geven een kader voor wat een omgevingsvisie moet zijn. De omgevingsvisie is vormvrij, maar moet uiteindelijk wel elektronisch raadpleegbaar zijn en voldoen aan de publicatiestandaarden in het digitale stelsel.

Eerdere besluitvorming en kaders

Themaraad	In 2020 en 2021 zijn diverse themaraden georganiseerd.
Actieve raadsinformatie	In 2020 en 2021 zijn diverse ari's gestuurd naar de raad. Met name over het participatietraject en de resultaten daarvan.
Raadscommissie Ruimte	Op 29 maart 2021 heeft de raadscommissie ingestemd met een procesvoorstel om te komen tot een door de gemeenteraad vastgestelde omgevingsvisie.

Argumenten

1.1 Er is en wordt stevig ingezet op participatie en draagvlak

Vanuit de strategie "de omgevingsvisie ontwikkelen we met partners en inwoners denken mee" is op verschillende momenten en op verschillende manieren gesproken met partners en inwoners over de leefomgeving van Heerde. Het participatietraject voor de omgevingsvisie is gestart eind 2019, onderbroken door corona en voortgezet in oktober 2020. Het heeft waardevolle inbreng opgeleverd voor de concept omgevingsvisie. De opbrengsten van het inwonersparticipatietraject zijn aanvullend op de opbrengsten van het participatietraject met partners.

Het participatietraject met partners bestond uit diverse bijeenkomsten en gesprekken. Het doel van deze bijeenkomsten en gesprekken was om de kwaliteiten van de gemeente Heerde, de belangrijkste trends en ontwikkelingen en de belangrijkste opgaven voor onze gemeente in beeld te brengen.

Het participatietraject met inwoners bestond tot dusver uit twee delen. 1. Inwoners konden online meedenken (www.heerde.nl/ikdenkme) of daarvoor naar de balie van het gemeentekantoor gaan. Ze konden op beide plekken meedenken over de kwaliteiten van de gemeente Heerde en de opgaven. 2. Inwoners konden meepraten in de toekomstgesprekken die zijn georganiseerd voor de drie te onderscheiden zones van de gemeente.

Het participatietraject voor partners en inwoners is nog niet afgerond. Zie hiervoor de tekst onder de kop "Uitvoering". De resultaten tot dusver zijn in te zien op:
https://www.heerde.nl/Op_weg_naar_het_Heerde_van_de_toekomst.

1.2 De omgevingsvisie is verplicht voor gemeenten en werkt door in andere instrumenten

Elke gemeente moet uiterlijk in 2024 haar omgevingsvisie hebben vastgesteld. De omgevingsvisie vormt uiteindelijk het kader voor een andere gemeentelijke instrument; het omgevingsplan. Gemaakte keuzen in de visie sturen dus de in het omgevingsplan neer te leggen regels. In meer of mindere mate afhankelijk van hoe globaal of gedetailleerd de omgevingsvisie uiteindelijk gaat worden. Daarnaast biedt de visie de samenhangende beleidsmatige basis voor inzet van juridische, financiële of andere instrumenten om de in de visie vastgelegde ambities en doelen ook na te kunnen streven.

1.3 De concept omgevingsvisie omvat de koers en is bepalend voor de verdere uitwerking

De omgevingsvisie gaat uiteindelijk bestaan uit de volgende zes hoofdstukken.

1. Onze omgevingsvisie
2. Een kijk in de toekomst – Heerde in 2040

3. Onze principes en kernkwaliteiten
4. Onze opgaven
5. Keuzes voor onze gebieden
6. Uitvoering

In de inleiding van dit voorstel is toegelicht wat onze principes, kernkwaliteiten en opgaven zijn. Samen vormen deze elementen de kern van onze omgevingsvisie (hoofdstukken 3 en 4). Het is daarnaast goed om ook een beeld te schetsen van de nog uit te werken onderdelen van de omgevingsvisie. Hieronder een korte toelichting per hoofdstuk.

1. Onze omgevingsvisie

Het eerste onderdeel of eerste hoofdstuk van de omgevingsvisie betreft een inleidend verhaal. We gaan in op de vragen: wat is een omgevingsvisie?, waarom hebben we een omgevingsvisie gemaakt?, hoe werkt de omgevingsvisie?, en wat willen we met omgevingsvisie bereiken?

2. Een kijk in de toekomst – Heerde in 2040

Hoe ziet Heerde eruit in 2040? Hoe wonen, leven en werken we dan? In het tweede hoofdstuk presenteren we een panorama in woord en beeld. De lezer krijgt een doorkijk naar hoe onze gemeente er in 2040 uit kan zien. We schetsen in dit hoofdstuk dus een droombeeld voor de toekomst. Dit geeft inzicht in de vraag “waar doen we het allemaal voor?”. Het doel is om met dit hoofdstuk te inspireren, te enthousiasmeren en partners en inwoners uit te nodigen om met ons uitvoering te geven aan de omgevingsvisie.

5. Keuzes voor onze gebieden

In hoofdstuk 5 maken we de stap naar onze gebieden. Hoe landt onze opgaven in onze gebieden en welke ontwikkelrichting zien we per gebied voor ons? Want elke gebied is anders. Heeft andere eigenschappen en kwaliteiten. Een andere geschiedenis, andere mogelijkheden en een andere toekomst. We hanteren net als in onze huidige structuurvisie en toekomstvisie de drie zones als de drie te onderscheiden gebieden. Dit zijn: 1. De natuurlijke Veluwe, 2. De levendigheid van Heerde en Wapenveld, en 3. De dynamische IJsselvallei. Binnen deze drie zones worden bijzondere gebieden of locaties, daar waar het van toegevoegde waarde is, uitgelicht.

6. Uitvoering

In dit laatste hoofdstuk beschrijven we hoe we de omgevingsvisie willen gebruiken. Als gemeente staan we hiervoor namelijk niet alleen ‘aan de lat’. Samen met onze partners, inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere overheden willen we namelijk uitvoering geven aan de omgevingsvisie. Vanuit onze principes (vertrekpunten) en kernkwaliteiten (sterke kanten) willen we met hen werken we aan de toekomst (onze opgaven) van Heerde.

In dit hoofdstuk geven we dus aan wat er moet gebeuren om de visie te realiseren. Gemeentelijke verantwoordelijkheden, prioriteiten (wat wel en wat niet) en (financiële) investeringen horen hierbij. In dit hoofdstuk geven we ook aan hoe we om willen gaan met ontwikkelingen en initiatieven (een afwegingskader). Tot slot beschrijven we in dit hoofdstuk hoe we de visie doorwerkt in de andere Omgevingswet instrumenten en hoe we omgaan met het actualiseren van de visie.

Kanttekeningen

N.v.t.

Alternatieven

N.v.t.

Communicatie

Over de omgevingsvisie is en zal met enige regelmaat gecommuniceerd worden via de gebruikelijke gemeentelijke communicatiekanalen.

Inclusiviteit

De klankbordgroep Omgevingswet en de werkgroep Democratische Verbinding hebben meegedacht over de participatiestrategie voor de omgevingsvisie en geholpen bij de uitwerking van die strategie in een participatie aanpak. Vanuit de strategie "de omgevingsvisie ontwikkelen we met partners en inwoners denken mee" is stevig ingezet op participatie, waarbij ook actief op een goede mix van de te onderscheiden doelgroepen is gestuurd.

Cittaslow

Het Cittaslow gedachtegoed heeft een prominente plek gekregen in de concept omgevingsvisie. De principes zijn namelijk gebaseerd op de principes zoals ze zijn opgenomen in het Cittaslow manifest. Aan dit Cittaslow manifest heeft de gemeente Heerde zich verbonden. Daarnaast komt het Cittaslow gedachtegoed nadrukkelijk naar voren in de beschrijving van de kernkwaliteiten en de uitwerking van de opgaven.

Inkoop en SROI

Binnen de voorwaarden van het gemeentelijke inkoop- en aanbestedingsbeleid is aan bureau KuiperCompagnons uit Rotterdam de opdracht gegund om de gemeenten Heerde en Hattem te ondersteunen bij het opstellen van twee afzonderlijke omgevingsvisies.

Vervolg

Het vervolgproces om te komen tot een door de gemeenteraad vastgestelde omgevingsvisie ziet er als volgt uit.

21 juni 2021	Vergadering commissie Ruimte	De concept omgevingsvisie wordt voor advies voorgelegd
Juni - juli 2021	Online participatieplatform CitizenLab	Aanvullingen op de concept omgevingsvisie ophalen bij partners en inwoners
Juli – okt 2021	-	Van concept naar een ontwerp omgevingsvisie.
Okt-nov 2021	Gemeenteraadvergadering	De ontwerp omgevingsvisie wordt aan de gemeenteraad voorgelegd met het verzoek om het ontwerp ter inzage te leggen voor inspraak
Laatste kwartaal 2021	Inspraak	Conform de wettelijke vereisten wordt de ontwerp omgevingsvisie ter inzage gelegd voor inspraak
Eerste kwartaal 2022	Gemeenteraadvergadering	De omgevingsvisie wordt ter vaststelling aan de gemeenteraad voorgelegd

Heerde, 1 juni 2021

Het college

drs. J.W. Wiggers

B. van Zuthem

, burgemeester

, gemeentesecretaris

Bijlagen:

1. De concept omgevingsvisie
 - a. Onze principes en kwaliteiten
 - b. Opgave – Gezonde woon- en leefomgeving
 - c. Opgave – Vitale samenleving
 - d. Opgave – Duurzaam landgebruik
 - e. Opgave – Heerlijk en kleinschalig recreëren
 - f. Opgave – Sterk door natuur en landschap
 - g. Opgave – Herkenbaar verleden
 - h. Opgave – Innoveren en leren
 - i. Opgave – Slimme en schone mobiliteit
 - j. Opgave – Duurzaam ondernemen